

ПРОБЛЕМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ ОХОРОНИ ПРАЦІ В ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ

Савчук І. В., студ. (гр. БМ-71, ФБТ КПІ ім. Ігоря Сікорського)

Анотація. У даній статті розглядаються основні європейські стандарти організації праці, які можна визначити як своєрідну нормативну субстанцію трудового права ЄС. Наведено найголовніші проблеми законодавства України про гігієну та охорону праці і можливість вдосконалення системи соціально-трудова відносин вітчизняних підприємств із працівниками на основі запозичення європейських та міжнародних трудових стандартів у галузі охорони праці.

Ключові слова: організація праці, стандарти охорони праці, законодавство Європейського Союзу, євроінтеграція, національне законодавство, міжнародні трудові стандарти, імплементація.

Abstract. The article deals with the basic European standards for the organization of labor, which can be defined as a specific normative substance of EU labor law. The main problems of the occupational safety and health legislation of Ukraine and the possibility of improving the system of social and labor relations of domestic enterprises with employees on the borrowing European basis and international labor standards in the field of labor protection are presented.

Keywords: labor organization, labor standards, European Union legislation, European integration, national legislation, international labor standards, implementation.

Вступ. Технологічний прогрес, впровадження нових технологій на виробництвах й інтенсивний вплив конкуренції стрімко змінюють умови праці, її процеси та організацію [1]. Підвищена увага до проблем промислової безпеки праці стає дедалі актуальнішою. Це пояснюється передусім тим, що з кожним роком зростає рівень виробничого травматизму, часто із смертельними наслідками, та профзахворювань [2]. Як відомо, нещасні випадки на виробництві часто надовго припиняють роботу підприємства і приносять істотні фінансові втрати [1].

Питання ефективної організації праці та удосконалення соціально-трудова відносин з працівниками вимагають дослідження міжнародних, особливо європейських, норм та стандартів охорони праці [3].

Для ефективного функціонування трудових відносин в межах ЄС, були створені певні стандарти організації праці, які забезпечують оптимальне поєднання умов праці та засобів виробництва в трудовому процесі для створення максимальної ефективності функціонування робочих місць та виробничих структур [4,5]. Позитивний вплив впровадження систем охорони здоров'я та професійної безпеки персоналу на рівні підприємства як на зниження небезпек і ризиків, так і на продуктивність, в даний час визнається урядами, роботодавцями і працівниками в усьому світі. Досвід найбільших

світових компаній показує, що охорону праці вищі керівники вважають одним з головних пріоритетів [1].

Активізація інтеграційних процесів у напрямку Європейського Союзу, спонукає Україну до імплементації міжнародних трудових стандартів та вітчизняного законодавства.

Однак, дослідження європейських стандартів охорони праці та можливості їх впровадження у діяльність українських підприємств [3] потребує розгляду основних проблем імплементації, які наведені у даній статті.

Аналіз стану питання. Питання охорони праці є надзвичайно актуальним сьогодні, оскільки кількість нещасних випадків на підприємствах щороку зростає у зв'язку з роботою на зношеному обладнанні. Рационально організований процес роботи є важливим фактором зростання продуктивності праці та зниження витрат виробництва на усунення небезпечних випадків, що уже трапилися. Враховуючи, що Україна перебуває на шляху до європейської інтеграції, питання закріплення європейських стандартів організації праці в міжнародному та національному законодавстві заслуговує більш детального дослідження.

Мета роботи: розгляд європейських стандартів регулювання трудових відносин та визначення основних проблем удосконалення національного законодавства у галузі охорони праці з урахуванням міжнародних трудових стандартів.

Методики, матеріали і результати досліджень. В сучасному світі охорона праці відіграє надзвичайно важливу роль у зв'язку з інтенсивним розвитком виробничої сфери, науково-технічного прогресу та появою нових видів діяльності [1].

Розвиток державного регулювання соціально-трудова відносин в умовах інтегрування України у світову економіку не може здійснюватися без урахування міжнародних трудових стандартів.

Також гостро постають проблеми вдосконалення національного законодавства України й реалізації міжнародних трудових стандартів. Вирішення цих проблем дасть можливість забезпечити дотримання прав і свобод людей щодо організації праці на достатньо високому рівні.

На сьогоднішній день Україна, як незалежна держава, дотримується Європейського вектору розвитку, оскільки це напрямок до покращення роботи виробництв [7].

Дане питання особливо важливе для нашої держави, так як поліпшення умов праці на підприємствах суттєво збільшить продуктивність праці робітників, покращить їх зацікавленість в діяльності виробництва та його розвитку.

У Європейському Союзі надають величезне значення питанням гігієни та охорони праці. Охорона здоров'я та охорона праці на робочому місці є головним пріоритетом діяльності діючих та виконавчих органів влади в ЄС.

Джерелами правового регулювання праці в Європі являються акти, прийняті Європейським Союзом та Радою Європи. Частина Європейських

стандартів праці передбачені Європейською соціальною хартією.

Адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу полягає у гармонізації із сучасною європейською системою права та передбачає реформування вітчизняної правової системи [5].

Необхідність впровадження міжнародних стандартів у сфері охорони праці в нашій країні набуває особливого практичного значення через прагнення України до Європейського співтовариства. Перш за все це обумовлено підписанням і ратифікацією Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Україна взяла на себе зобов'язання забезпечувати поступову адаптацію законодавства України до ЄС відповідно до напрямів, визначених в Угоді, і ефективно їх виконання.

Для виконання своїх зобов'язань, передбачених Угодою, Кабінет Міністрів України, розпорядженням від 17.09.2014 №847 затвердив «План заходів щодо імплементації положень Угоди» [8].

Однією з серйозних проблем в системах менеджменту охорони праці промислових підприємств України є те, що вона в більшості випадків побудована на принципах «коригувальних дій», тобто реагування на небезпечні випадки, котрі уже трапилися, а не на принципах «запобіжних дій», тобто їх профілактики. Саме це не дозволяє визначити найбільш важливі і першорядні профілактичні роботи з охорони праці і направляти на них в першочерговому порядку матеріальні і фінансові ресурси.

Запобігання нещасних випадків і профілактика професійних захворювань – це вклад коштів у якість трудового життя працівників. Такий вклад дає однозначні економічні переваги: здорові працівники забезпечують більш високу продуктивність праці [2].

Міжнародні стандарти серії OHSAS 18000 містять вимоги та керівні вказівки до розробки та впровадження систем управління професійною гігієною і охороною праці. Застосування стандартів серії OHSAS 18000 забезпечує організації можливість управляти ризиками, що виникають в області професійної гігієни та охорони праці [9].

Також великою проблемою є незацікавленість підприємств у впровадженні безпечних умов праці на виробництві, оскільки така діяльність не завжди співвідноситься з економічними показниками. Вітчизняні роботодавці вважають, що вкладання коштів в переобладнання робочих місць згідно з вимогами охорони праці є не вигідним, оскільки це зменшує прибуток виробництва.

Суттєвим недоліком законодавства України про охорону праці є те, що велика кількість нормативних актів, які прийняті ще в радянський період, не відповідають сучасним вимогам охорони праці.

Детальний аналіз українського законодавства з охорони праці дозволяє визначити проблеми і запропонувати підходи для підвищення ефективності процесу імплементації національного та міжнародного законодавства.

В цілому, якщо співвідносити національне законодавство із

законодавством ЄС у сфері охорони праці, то можна сказати, що воно відповідає нормам. Воно охоплює такі документи: Конвенція МОП «Про безпеку і гігієну праці та виробниче середовище», Європейська соціальна хартія, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права. До актів національного законодавства належать: Закон України «Про охорону праці», Кодекс законів про працю України [10]. Не дивлячись на таке різноманіття правових актів, законодавство України потребує удосконалення нормативної бази у галузі гігієни і охорони праці.

Висновки. Охорона праці на підприємстві має важливе значення, а правильна її організація робить підприємство більш конкурентоспроможним на ринку [1]. Удосконалення національної системи соціально-трудових відносин шляхом застосування європейських стандартів організації праці дають можливість забезпечити охорону праці на достатньо високому рівні. Світовий досвід показує, що умови праці європейських працівників є значно кращими, з точки зору охорони праці рівень травматизму на порядок нижчий, тому Україні необхідно враховувати помилки та позитивні аспекти врегулювання трудових відносин у світі. Необхідно більше звертати увагу на удосконалення вітчизняної нормативної бази в цій галузі, перехід від принципу «коригувальних дій» до принципу «запобіжних дій» та розробку ефективної та дієвої системи управління охорони праці на підприємстві. Концепція гідної праці повинна зайняти центральне місце у розробці соціальної і економічної політики нашої держави.

Науковий керівник: Ільчук О. С., канд. техн. наук, ст. вик. (каф. ОППЦБ КПІ ім. Ігоря Сікорського)

Література

1. Малєєв В. О., Кобзар Т. С., Безпальченко В. М. Система управління охороною праці на прикладі підприємства "Данон Дніпро". Вісник Херсонського національного технічного університету. 2017. №4(63). С. 76-83.
2. Василик А. В. Дефіцит безпеки праці - перешкода на шляху формування достойного праці в Україні. Вопросы структуризации экономики №3: материалы IV международной НПК по СТО. (Махачкала 2012 р.). Махачкала, 2012. С. 94-96.
3. Григор'єва О. В., Лавріненко І. О. Впровадження європейських стандартів охорони праці в діяльність українських підприємств. Ефективна економіка. №6. 2016. С. 234-241.
4. Колінько О. О., Рубець М. М. Європейські стандарти організації праці: міжнародно-правове регулювання. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2017. № 4(4). С. 52-56.
5. Серєда О. Г. Європейські стандарти організації праці. Право та інновації. 2015. № 4 (12). С. 110-117.
6. Жадан О. В. Міжнародні трудові стандарти в системі державного

регулювання соціально-трудових відносин в Україні. Теорія та практика державного управління. 2014. №1(44). С. 239-246.

7. Ільчук О.С. Підвищення рівня ефективності управління охороною праці на машинобудівному виробництві методами бенчмаркінгу. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/31206/1/Ilchuk_diss.pdf

8. Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (Втрата чинності від 17.03.2018): Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2014 р. № 847-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/847-2014-%D1%80#n29>

9. Стандарт OHSAS 18001:2007 "Системы менеджмента охраны здоровья и обеспечения безопасности труда. Требования". URL: <http://iso-management.com/wp-content/uploads/2013/12/OHSAS-18001-2007-.pdf>

10. Никифорова О. А., Сидоренко Г. Г. Проблеми трансформації національного законодавства в сфері охорони праці до стандартів ЄС. Збірник наукових праць Дніпровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна "Транспортні системи та технології перевезень". 2015. № 10. С. 93-97.